

Jolanta Chluska

Politechnika Częstochowska
e-mail: jolanta.chluska@wz.pcz.pl

Lucyna Poniatowska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach
e-mail: lucyna.poniatowska@ue.katowice.pl; ORCID 0000-0002-0438-8327

KOSZTOWE ASPEKTY TWORZENIA REZERW

COST ASPECTS OF CREATING PROVISIONS

DOI: 10.15611/pn.2018.514.07

JEL Classification: M41

Streszczenie: Rezerwy w rachunkowości są ważną kategorią nie tylko bilansową, lecz także wynikową. Skutkiem ich utworzenia jest bowiem powstanie kosztów, które wpływają na obniżenie wyniku finansowego jednostki. Kosztowy charakter rezerw powoduje, że jednostki, które chcą wykazać lepszą kondycję finansową i wyższy wynik, unikają ich tworzenia, co z pewnością wpływa na wiarygodność sprawozdania finansowego. Celem artykułu jest prezentacja roli rezerw odnoszonych w koszty firmy w tworzeniu wizerunku jednostki w sprawozdaniu finansowym. Autorki sformułowały hipotezę badawczą: szczegółowe wyjaśnienie kosztów tworzenia rezerw sprzyja czytelności sprawozdania finansowego. Jako narzędzia badawcze przyjęto analizę aktów prawnych, literatury przedmiotu oraz przykładu praktycznego wykazania rezerw w wybranych sprawozdaniach spółki giełdowej w sprawozdawczości według ustawy o rachunkowości oraz według MSSF.

Słowa kluczowe: rezerwy, prawo bilansowe, polityka rachunkowości, koszty, sprawozdanie finansowe.

Summary: Provisions in accounting are an important category, not only in the balance sheet, but also in the financial result. The result of their creation is increasing of costs that affect lowering the entity's financial result. The cost nature of the provisions causes that companies want to show a better picture of the financial situation and avoid their creating. It affects the reliability of the financial statements. The purpose of the article is to present the role of provisions related to the company's costs in creating an entity's image in the financial statement. The authors formulated a research hypothesis: „A detailed explanation of the costs of creating provisions favors the clarity of the financial statements”. The methods such as critical analysis of accounting standards, literature and case study were used to prepare this article.

Keywords: provisions, accounting law, accounting policy, costs, financial statement.

1. Wstęp

Podmioty gospodarcze, prowadząc rachunkowość, zobowiązane są doprecyzować zasady jej prowadzenia w dokumentacji przyjętych zasad rachunkowości. Ustalone zasady (politykę) rachunkowości stosują w sposób ciągły, zapewniając porównywalność sprawozdań finansowych. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej wymaga dostosowania polskich przepisów prawa bilansowego do rozwiązań międzynarodowych. Wyrazem tego jest m.in. aplikacja w systemie rachunkowości, przez określone podmioty sprawozdawcze, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF). Uwarunkowania prawne prowadzenia działalności zobowiązują podmioty prawa bilansowego do uwzględnienia podstawowych zasad rachunkowości, w tym zasady ostrożnej wyceny. Przejawem realizacji tej zasady jest tworzenie rezerw.

Celem artykułu jest prezentacja roli rezerw odnoszonych w koszty firmy w tworzeniu obrazu jednostki w sprawozdaniu finansowym. Obserwacja praktyki gospodarczej skłania autorkę do sformułowania hipotezy badawczej: szczegółowe wyjaśnienie kosztów tworzenia rezerw sprzyja czytelności sprawozdania finansowego. Jako narzędzia badawcze przyjęto analizę aktów prawnych, literatury przedmiotu oraz przykładu praktycznego wykazania rezerw w wybranych sprawozdaniach spółki giełdowej w sprawozdawczości według ustawy o rachunkowości oraz według MSSF.

Podmiotem opracowania jest spółka giełdowa, gdyż właśnie podmioty na giełdzie są szczególnie dokładnie analizowane w zakresie ich kondycji finansowej i obrazu jednostki w sprawozdaniu finansowym przez odbiorców tych sprawozdań. Przedmiotem opracowania są rezerwy tworzone z odniesieniem w koszty w sprawozdawczości spółek, według ustawy o rachunkowości oraz sprawozdawczości według MSSF.

2. Rezerwy w przepisach prawa bilansowego i polityce rachunkowości

Rezerwy tworzone w rachunkowości stanowią istotną kategorię zarówno bilansową, jak i wynikową. Pojęcie rezerw w przepisach prawa bilansowego i literaturze przedmiotu ewoluowało w ostatnich latach [Poniatowska 2013, s. 101]. Po istotnych zmianach, od 2002 r. za rezerwy uznaje się zobowiązania, których termin wymagalności lub kwota nie są pewne [Ustawa z 29 września 1994].

Istotą tworzenia rezerw na zobowiązania jest zabezpieczenie się jednostki przed skutkami ryzyka gospodarczego związanego z wystąpieniem w przyszłości obciążeń o charakterze zobowiązań, kosztów i strat. Zgodnie z ustawą o rachunkowości rezerwy tworzone są na:

1) pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania, których kwotę można w sposób wiarygodny oszacować, w szczególności na straty z transakcji gospodarczych w toku, w tym z tytułu udzielonych gwarancji, poręczeń, operacji kredytowych, skutków toczącego się postępowania sądowego;

2) przyszłe zobowiązania spowodowane restrukturyzacją, jeżeli jednostka jest zobowiązana do jej przeprowadzenia lub zawarto w tej sprawie wiążące umowy, a plany restrukturyzacji pozwalają w sposób wiarygodny oszacować wartość przyszłych zobowiązań [Ustawa z 29 września 1994].

Tak rozumiane rezerwy mają skutek kosztowy w postaci pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych, w zależności od charakteru zobowiązania, których dotyczą [Ustawa z 29 września 1994].

Zgodnie z polskim prawem bilansowym do kategorii rezerw na zobowiązania zaliczane są także niektóre bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zwłaszcza rezerwy z tytułu przyszłych świadczeń na rzecz pracowników oraz z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi. Według Krajowego Standardu Rachunkowości nr 6 „Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe” [KSR nr 6, 2014] rezerwy te na etapie ich tworzenia są ujmowane jako bierne rozliczenia międzyokresowych kosztów, natomiast w sprawozdaniu finansowym prezentowane są w grupie rezerw na zobowiązania [KSR nr 6]. Rezerwy będące biernymi rozliczeniami międzyokresowymi kosztów tworzone są na okoliczność zdarzeń związanych bezpośrednio z podstawową działalnością jednostki, natomiast rezerwy na zobowiązania niebędące biernymi rozliczeniami międzyokresowymi kosztów powstają w związku ze zdarzeniami związanymi pośrednio z działalnością operacyjną, operacjami finansowymi i z innym ryzykiem niż ogólne ryzyko prowadzenia działalności operacyjnej [KSR nr 6, 2014]. Przykładowo, tworzenie rezerw, zgodnie z KSR nr 6, dotyczy zobowiązań związanych z takimi zdarzeniami jak:

- skutki toczącego się postępowania sądowego,
- gwarancje i poręczenia,
- kary lub koszty likwidacji szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu.

Jako wspólne cechy zdarzeń, których rezerwy dotyczą, wymieniane są: duże prawdopodobieństwo wystąpienia roszczenia (powyżej 50%), powiązanie obowiązku ze zdarzeniami przeszłymi, duże prawdopodobieństwo wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne w wyniku wypełnienia tych obowiązków. Podstawą oceny prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzenia może być przebieg postępowania sądowego lub opinie prawników, analiza przebiegu wywiązywania się podmiotu, któremu udzielono gwarancji lub poręczenia, ze zobowiązań objętych gwarancją lub poręczeniem, analiza zdarzeń będących podstawą tworzenia rezerw.

W praktyce istotne znaczenie w procesie tworzenia rezerw odgrywa rozróżnienie rezerw i zobowiązań warunkowych. Zapewnia ono bowiem prawidłowość:

- 1) ujęcia i prezentacji rezerw w bilansie,
- 2) ustalenia wyniku finansowego w rachunku zysków i strat,

3) ujawnienia zobowiązań warunkowych w informacji dodatkowej [KSR nr 6, 2014].

W MSSF, podobnie jak w ustawie o rachunkowości, rezerwy definiowane są jako zobowiązania, których kwota lub termin zapłaty są niepewne [MSR 37, 2016, par. 10]. Rezerwy są określone w MSR nr 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe” [MSR nr 37, 2016]. Celem MSR nr 37 jest zapewnienie, aby wobec rezerw stosowane były odpowiednie kryteria ujmowania, zasady wyceny oraz ujawniania w sprawozdaniu finansowym informacji umożliwiających zrozumienie ich charakteru, terminów oraz kwot. Intencją standardu jest m.in. zapewnienie użytkownikom sprawozdań finansowych kompleksowej i zrozumiałej informacji o rodzajach tworzonych przez jednostkę rezerw.

Na ogół sposób ujęcia rezerw w MSR nr 37 jest zbliżony z polskimi regulacjami prawa bilansowego. Różnice dotyczą rozróżnienia rezerw i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i sprowadzają się do:

1) odmiennego traktowania rezerw na przyszłe świadczenia na rzecz pracowników oraz rezerw tworzonych z tytułu napraw gwarancyjnych i rękojmi za sprzedane produkty długotrwałego użytku – w regulacjach polskich na etapie ich tworzenia są one traktowane jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, natomiast według MSR nr 37 są to rezerwy;

2) tworzenia rezerw i biernych rozliczeń międzyokresowych – według ustawy o rachunkowości bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów tworzone są w ciężar kosztów podstawowej działalności operacyjnej, natomiast rezerwy w pozostałe koszty operacyjne lub koszty finansowe; MSSF nie dokonują takiego rozróżnienia [Poniatowska 2017a, s. 157].

Powodem tych różnic jest odmienne kryterium uznawania rezerw i biernych rozliczeń międzyokresowych: w MSR nr 37 kryterium tym jest stopień pewności realizacji obowiązku, a w ustawie o rachunkowości rodzaj działalności, z którym związane jest zdarzenie obligujące.

W teorii prawa bilansowego dopuszczalność tworzenia rezerw i ich charakter były różnie interpretowane, w zależności od przyjęcia statycznej lub dynamicznej koncepcji bilansu. W koncepcji statycznej, zgodnie z którą bilans powinien wykazywać przede wszystkim stan majątku i kapitału na dzień jego sporządzenia, zadaniem rezerw było wykazanie całości zobowiązań przedsiębiorstwa, w tym również tych, których istnienie, wysokość lub termin realizacji mogą być na dzień bilansowy niepewne [Poniatowska 2017b, s. 355]. Do utworzenia rezerw wystarczy fakt, że zobowiązanie powstało pod względem gospodarczym w roku obrotowym, za który sporządzany jest bilans.

Zgodnie z dynamiczną koncepcją bilansu powinien on wykazywać faktycznie osiągnięty wynik finansowy roku obrotowego. W tym przypadku pojęcie rezerw jest szersze [Poniatowska 2017b, s. 356]. Obejmuje ono rezerwy:

1) o charakterze zobowiązaniowym,

2) zbliżone charakterem do rozliczeń międzyokresowych – ich zadaniem jest przypisanie kosztów okresowi sprawozdawczemu, w którym powstały, ale faktycznie zostaną poniesione dopiero w okresie następnym i wtedy będzie znana ich realna wartość.

Ze względu na fakt, że przepisy prawa bilansowego odnoszą się do tworzenia rezerw w ogólnych zarysach, każdy podmiot gospodarczy powinien doprecyzować zasady (politykę) tworzenia rezerw z uwzględnieniem przede wszystkim ryzyka i rodzaju działalności. Nie jest bowiem zasadne pytanie, „czy” tworzyć rezerwy (tak, bo wynika to z nadrzędnych zasad rachunkowości, m.in. zasad ostrożności i istotności), lecz na jakie tytuły oraz jakimi kryteriami i zasadami kieruje się podmiot gospodarczy, tworząc rezerwy.

3. Kosztowy charakter rezerw

Określone w prawie bilansowym rezerwy są kategorią wynikową, kosztem wynikowym lub kapitałowym. Ich utworzenie wywołuje skutek kosztowy uzależniony od charakteru zobowiązania, którego dotyczą, w postaci kosztów działalności operacyjnej, kosztów finansowych. Rezerwy mogą także powodować zwiększenie obciążenia wyniku finansowego brutto bądź powstanie kosztów kapitałowych; dotyczy to przede wszystkim rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Zgodnie z przepisami polskiego prawa bilansowego rezerwy na zobowiązania tworzone są, w zależności od rodzaju rezerwy, w ciężar:

- kosztów podstawowych operacyjnych,
- pozostałych kosztów operacyjnych,
- kosztów finansowych,
- podatku dochodowego,
- kapitału z aktualizacji wyceny,
- wyniku finansowego z lat ubiegłych.

Według KSR nr 6 ujęcie w ewidencji księgowej rezerwy/biernego rozliczenia międzyokresowego kosztów polega na:

1) zwiększeniu kosztów działalności operacyjnej (odpowiednio: kosztu wytworzenia produktów, kosztów sprzedaży, kosztów ogólnego zarządu) i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów – jeżeli dotyczy ona bezpośrednio działalności operacyjnej jednostki;

2) zwiększeniu pozostałych kosztów operacyjnych i rezerw – jeżeli dotyczy ona pośrednio działalności operacyjnej jednostki oraz zdarzeń związanych z innym ryzykiem niż ogólne ryzyko prowadzenia działalności operacyjnej;

3) zwiększeniu kosztów finansowych i rezerw – jeżeli dotyczy ona operacji finansowych.

Powstanie zobowiązania, na które uprzednio utworzono rezerwę, zmniejsza rezerwę.

Niewykorzystane rezerwy, wobec zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, zwiększają na dzień, na który okazały się zbędne:

- pozostałe przychody operacyjne – jeżeli rezerwa dotyczy pośrednio działalności operacyjnej;
- przychodów finansowych – jeżeli rezerwa dotyczy operacji finansowych [Ustawa z 29 września 1994].

Niewykorzystanie w części lub całości biernego rozliczenia międzyokresowego kosztów w przypadku zmniejszenia lub ustania ryzyka uzasadniającego jego dokonanie powoduje z kolei zmniejszenie kosztów działalności operacyjnej (odpowiednio kosztu wytworzenia produktów, kosztów sprzedaży, kosztów ogólnego zarządu) poniesionych w okresie sprawozdawczym, w którym stwierdzono, że związane z tym rozliczeniem zobowiązanie jest mniejsze lub nie powstało [KSR nr 6, 2014].

4. Wykorzystanie rezerw kosztowych w tworzeniu wizerunku jednostki w sprawozdaniu finansowym

Tworzenie rezerw, z punktu widzenia prawidłowej rachunkowości, jest działaniem koniecznym i ważnym dla realizacji podstawowych zasad rachunkowości. Nie jest jednak zadaniem łatwym. Wymaga wiedzy i umiejętności po stronie osób odpowiedzialnych za ich tworzenie, a od odbiorców sprawozdania finansowego wymaga wnikliwego czytania danych sprawozdania finansowego. Występują różnicowane cele po stronie spółki i po stronie odbiorców informacji sprawozdawczych. Zarząd jest zainteresowany jak najlepszą kondycją spółki i jak najkorzystniejszym obrazem w sprawozdaniu finansowym, za to jest oceniany. Odbiorca sprawozdania oczekuje danych rzetelnie pokazujących tę kondycję i obraz. Nie zawsze jest to zbieżne.

Autorki skupiły uwagę na wybranej spółce giełdowej, w okresie przejścia z polskich zasad rachunkowości na MSSF. Prześledzono wykazanie w sprawozdaniach finansowych Spółki X rezerw oraz ujawnienia rodzaju i zakresu rezerw.

Przedmiotem analizy była Spółka X – spółka giełdowa będąca ważnym na rynku polskim producentem włókna. W opisie polityki rachunkowości Spółki X czytamy: „Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na spółce ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli istnieje wiarygodne oszacowanie, że objęte rezerwą koszty zostaną zwrócone, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest praktycznie pewne, że zwrot ten nastąpi (np. na mocy zawartej umowy ubezpieczenia). W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie wywiera istotny wpływ na kwotę utworzonej rezerwy, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne

ceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli wycena rezerwy została przeprowadzona z uwzględnieniem dyskonta, wzrost rezerwy ujmowany jest w rachunku zysków i strat jako korekta odsetek. Wartość utworzonych rezerw odoszona jest w rachunek zysków i strat w pozycję kosztów ogólnego zarządu”.

W 2004 r. Spółka X stosowała zasady rachunkowości zgodne z ustawą o rachunkowości. W sprawozdaniu finansowym wykazała „Inne rezerwy” w kwocie 93 tys. zł (odpisy na koszty przyszłych usług – 53 tys., inne – 40 tys. zł). Jako pozycje pozabilansowe wskazano sprawy sądowe wycenione na 1235 tys. zł. Oznacza to, że kwotę tę uznano za zobowiązania warunkowe. Obserwując niewielki wynik finansowy, nasuwa się uwaga, że tworzenie rezerw w koszty spółki istotnie zmieniłyby ten wynik.

W 2005 r. Spółka X przeszła na MSSF. W sprawozdawczości zawarto zestawienie dla celów porównywalności. Dane za 2004 r. przekształcono na warunki MSSF. Relacje sprawozdawcze prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Dane finansowe Spółki X [tys. zł]

Wyszczególnienie \ Rok	2004 r. ustawa o rachunkowości	2004 r. MSSF	2005 r. MSSF	2016 r. MSSF
Wynik finansowy	10 804	8 174	(-) 5 613	65 079
Suma bilansowa	179 984	198 659	189 439	299 731
Rezerwy – pasywa	2 447	6 160	7 735	9 467
Inne rezerwy	93	93	1 018	182
Komentarz	Brak informacji, czego dotyczą inne rezerwy	Brak informacji, czego dotyczą inne rezerwy	Brak informacji, czego dotyczą inne rezerwy	Brak informacji, czego dotyczą inne rezerwy

Źródło: dane źródłowe Spółki X.

W sprawozdaniu finansowym z 2005 r. spółka wykazała „Inne rezerwy” w kwocie 1018 tys. zł (odpisy na koszty przyszłych usług – 211 tys., inne – 807 tys. zł). Jako pozycje pozabilansowe w dalszym ciągu wskazano sprawy sądowe na 1235 tys. zł. W 2005 r. można zauważyć istotny spadek wyniku finansowego. Spółka wiązała to z takimi zjawiskami jak: „nadmierne wykorzystanie usług obcych, wzrost kosztów usług pocztowo-kurierskich i telekomunikacyjnych oraz podróży służbowych, wzrost kosztów usług doradczych, prawnych i marketingowych, niedostateczna dyscyplina kosztowa, zawiązanie jednorazowych rezerw na odprawy i odszkodowania dla członków Zarządu oraz kontrolę podatkową”. Wskazywano także na niekorzystne umowy oraz zbyt duże koszty stałe i administracyjne. Można się zastanawiać, czy część z tych zjawisk nie dawała sygnałów w 2004 r. i czy należało utworzyć rezerwy na potencjalne koszty strat z operacji gospodarczych. W analizowanym okresie Spółka X tworzyła rezerwy na: świadczenia pracowni-

cze, usługi marketingowe, udzielone bonusy, odroczony podatek dochodowy, inne tytuły.

Rezerwy stanowiły niewielki udział w sumie bilansowej. Brak tytułów odnoszących się do spraw sądowych, kontroli podatkowych, kar, a jeśli wystąpiły, to uznawano je za zobowiązania warunkowe. Nawet spadek wartości wyniku finansowego nie był wiązany z wystąpieniem zdarzeń potencjalnie kwalifikujących się do objęcia rezerwą, a jedynie pogorszeniem koniunktury. Analiza dowiodła, że rezerwy kosztowe tworzone są w niewielkim zakresie i nie są wnikliwie komentowane. Potencjalnym sprawom sądowym, uznawanym za zobowiązania warunkowe, nadawana jest mała waga. Można zauważyć dbałość o dobry wizerunek firmy i unikanie tematów, które mogą negatywnie wpłynąć na wizerunek spółki.

Podobne tendencje utrzymywały się w 2016 r., choć wynik finansowy był bardzo dobry i utworzenie rezerw nie wpłynęłoby istotnie na rentowność podmiotu. W pozostałych kosztach figurują koszty szkód, kar i odszkodowań (102 tys. zł) oraz koszty postępowania sądowego (27 tys. zł), a spółka deklaruje, że „na dzień 31 grudnia 2016 r. Spółka nie posiadała rezerw z tytułu pozwów sądowych o istotnej wartości”.

Podsumowując ujmowanie i ujawnienia dotyczące rezerw Spółki X, nasuwa się wnioski, że w przyjętej przez jednostkę polityce tworzenia rezerw istotne znaczenie – oprócz kosztowego charakteru rezerw i ich skutków wynikowych – miały także czynniki wizerunkowe. Świadczy o tym rodzaj tworzonych rezerw. Jednostka tworzyła rezerwy, które prezentowały ją w dobrym świetle w sprawozdaniu finansowym (np. rezerwy na świadczenia emerytalne, udzielone bonusy), unikała natomiast tworzenia rezerw, które mogłyby pogorszyć jej wizerunek (np. rezerwy na kary, grzywny, odszkodowania, koszty sądowe), chociaż zobowiązania i koszty z tych tytułów wystąpiły w kolejnych okresach sprawozdawczych (co wynikało z analizy sprawozdania). Wydaje się, że w przypadku badanej spółki prestiż i wizerunek miały większe znaczenie niż skutki wynikowe. W praktyce straty wizerunkowe są trudniejsze do naprawienia niż ujemny wynik finansowy. Rozumie to zapewne zarząd jednostki i skutecznie stara się budować wizerunek spółki stabilnej, godnej zaufania, inwestowania. Bez problemów i zagrożenia kontynuacji działalności.

Autorki nie oceniają, czy działania zarządu były zgodne z realiami. Z pewnością w interesie spółki leży zachowanie dawnych i pozyskanie nowych inwestorów.

5. Zakończenie

Można wyróżnić pozytywne i negatywne cechy tworzenia rezerw o charakterze kosztów. Pozytywne postrzegać można w następujących obszarach:

- rezerwy są zabezpieczeniem jednostki przed ryzykiem, osłoną w okresie strat i mogą zapewnić bezpieczeństwo;
- rezerwy służą ochronie wierzycieli i umocnieniu zaufania wierzycieli i dawców kapitału, gdyż spółka ma stabilną sytuację finansową;

- drogą tworzenia i rozwiązywania rezerw można osiągnąć wygładzenie lub unikanie progresji podatkowej;
- rezerwy na sprawy pracownicze podkreślają dbałość podmiotu o rozwój i stabilizację kadry.

Negatywne skutki tworzenia nadmiernych rezerw lub nietworzenia rezerw mogą się wyrażać w tym, że:

- obraz rzeczywistej sytuacji finansowej i dochodowej firmy może być przekłamany;
- straty i braki w kierowaniu firmą będą zbyt długo tolerowane, a środki zaradcze zbyt późno zastosowane;
- udziałowcy i wierzyciele będą mieć mylne wyobrażenie o rzeczywistej sytuacji jednostki;
- świadomi ryzyka działalności interesariusze ocenią brak rezerw jako celowe stymulowanie wyniku finansowego.

Z punktu widzenia wizerunku jednostki gospodarczej prezentowanego w sprawozdaniu finansowym, jak również efektywności pracy zarządu firmy, który oceniany jest za osiągnięte wyniki finansowe, negatywnym aspektem tworzenia rezerw jest ich kosztowy charakter i fakt obniżania wyniku finansowego. Z drugiej jednak strony bilans zawierający nieprawidłowe wartości rezerw oraz rachunek zysków i strat przedstawiający nieprawidłowe wartości kosztów tworzonych rezerw nie dają właściwego obrazu sytuacji finansowej firmy.

Równie ważny jak aspekty wynikowe jest opis i szczegółowe ujawnienie celu i rodzaju tworzenia rezerw. Brak takich ujawnień skutkuje zmniejszoną czytelnością sprawozdań finansowych. Budowa wizerunku firmy wymaga szczegółowych informacji, zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Wpływa to istotnie na ocenę ryzyka przez inwestorów. Poczynione obserwacje pozwalają uznać sformułowaną hipotezę za zweryfikowaną.

Literatura

- KSR nr 6, 2014, Komunikat nr 2 Ministra Finansów z 21 marca 2014 r. w sprawie ogłoszenia uchwały Komitetu Standardów Rachunkowości w sprawie przyjęcia znowelizowanego Krajowego Standardu Rachunkowości nr 6: *Rezerwy, bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów, zobowiązania warunkowe*.
- Litwińczuk H., 1995, *Prawo bilansowe*, KiK, Warszawa.
- MSR 37, 2016, *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej*, SKwP, Warszawa.
- Poniatowska L., 2013, *Rezerwy w rachunkowości – ewolucja podejścia i perspektywy zmian*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 313.
- Poniatowska L., 2017a, *Provisions in accounting and the Earnings management*, Challenges, Research and Perspectives: Europe in a Changing World.
- Poniatowska L., 2017b, *Rezerwy w rachunkowości*, [w:] J. Pfaff (red.), 2017, *Rachunkowość finansowa z uwzględnieniem MSSF*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Ustawa z 29 września 1994 o rachunkowości, Dz.U. 2018, poz. 395 ze zm.